

Norges vassdrags- og energidirektorat

Postboks 5091, Majorstua
0301 OSLO

ARKIV

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER	
Universitetet i Oslo	
Saksb. L6U	Kopi - 6 DES. 2001
Ark.:	
Saksnr. 01/1345/06	Dok.nr.: 1

Revisjon av vilkår for konsesjoner i Holsvassdraget i Hol og Ål kommuner , Buskerud og søknad om ny konsesjon. Høringsuttalelse vedørende forholdet til kulturminner

Kulturavdelingen i Buskerud fylkeskommune har gjort arkivundersøkelser for de vannene som er berørt av konsesjonsrevideringen. Vi har fokusert på de opplysninger vi sitter inne med vedrørende automatisk fredete kulturminner i reguleringssonene og deres umiddelbare nærhet. Det kan være opplysninger vi ikke har greid å finne fram til i denne omgang, men vi tror at nedenstående gjennomgang gir et dekkende og representativt bilde av dagens kunnskap om områdene.

De enkelte reguleringsanlegg:

Stolsmagasinet (vedlegg 1). Av kartet framgår at her er det registrert en rekke automatisk fredete kulturminner. Steinalderlokalitetene ble registrert i 1968 da det var lav vannstand i magasinet. De aller fleste registreringene ble gjort i selve neddemningssonen, hvor flintavslag og lignende lå åpenlyst. Ingen av lokalitetene har vært arkeologisk utgravd. I området er det også registrert en rekke tufter, og hvor C14-dateringer har vist at disse har vært i bruk i jernalder og/eller middelalder. Disse dateringene ble gjort i forbindelse med Hallingdalsprosjektet i regi av Universitetets Oldsaksamling. Dateringene bygger kun på enkelte uttak av prøvemateriale, og er ikke resultat av fullstendige utgravninger. Det er også gjort gjenstandsfunn fra jernalder her.

Så vidt oss bekjent har det ikke blitt gjort liknende registreringer på vestre side av magasinet.

Disse dateringene, registreringene og funnene viser stor tidsdybde, og angir et stort potensiale for flere funn og registreringer. Det vil her være nødvendig med utfyllende registreringer rundt hele magasinet ved så lav vannstand som mulig, med påfølgende arkeologiske undersøkelser av et utvalg lokaliteter.

Rødungen (vedlegg 2). De kjente registreringene er stort sett i nord-enden av vannet. En tuft på Osestølen er C14-datert til middelalder, og like ved er det gjort et gjenstandsfunn fra jernalder. Flere av de registrerte tuftene ligger i neddemningssonen. Det samme gjelder de registrerte kullgropene og slaggforekomstene. Begge de registrerte steinalderlokalitetene ligger i neddemningssonen.

Det er også her nødvendig med utfyllende registreringer i neddemningssonen, og hvor det også vil bli aktuelt med arkeologiske undersøkelser av enkelte objekter.

POST ADRESSERES TIL AVDELINGEN - IKKE TIL ENKELTPERSONER

Postadresse
BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
Fylkeshuset
N-3020 Drammen

Besøksadresse
Hauges gate 89
E-postadresse

Telefon
32 80 85 00

Telefaks
32808672

Bankkonto
2200 07 13523
Foretaksregisteret
NO 964 951 373

Bergsjø (vedlegg 2). Her er det funnet flint som indikerer en lokalitet ved Bergsjø turisthotell, ved utløpet av elven Tverråni. Registreringsrapporten antyder muligheten for at funnene skriver seg fra tilkjørt masse. Nye registreringer vil klarere dette. Det er videre funnet slagg i neddemningssonen. Tuftene i nordøstkant av sjøen er ikke datert, og befinner seg ikke i reguleringssonen. Et funn av pilspiss fra jernalder/middelalder skal også være gjort et sted ved Bergsjøen. Vi har ikke greid å fremskaffe nærmere opplysninger om funnsted.

Det er et klart behov for arkeologiske registrering omkring Bergsjø, med eventuelle påfølgende arkeologiske undersøkelser.

Varaldsetvatn (vedlegg 2). Vi har ingen opplysninger om funn eller registreringer fra dette vannet.

Det må her gjøres arkeologiske registreringer og eventuelle arkeologiske utgravninger må vurderes.

Strandevatn (vedlegg 3). Vi kjenner bare til registrering fra ett område her, ved Langegard. En tuft som her ligger i reguleringssonen, har blitt arkeologisk undersøkt i forbindelse med tidligere nevnte Hallingdalsprosjektet. C14-datering av tuften viste middelalder, og flere gjenstandsfunn på stedet er også fra middelalder. I tillegg finnes det her kullgroper og slagforekomster.

Det må her gjennomføres arkeologiske registreringer, og eventuelle utgravninger. Det bør være grunnlag for å finne steinalderboplasser og flere tufter.

Konsekvenser for revideringen av konsesjonen.

Ovenstående gjennomgang viser at denne delen av Holsvassdragsreguleringen har berørt svært mange automatisk fredete kulturminner. Så vidt oss bekjent finnes det ingen dokumentasjon på hvilke nyere tids kulturminner som ble berørt av reguleringen. Dette kan for eksempel være stølsvoller, gårder og vegfar.

Det må være et mål ved denne revideringen å fremskaffe dokumentasjon på hva som har blitt berørt av kulturminner fra alle tider. Når det gjelder nyere tids kulturminner, kan dette gjøres både ved hjelp av skriftlige og muntlige kilder. Når det gjelder de automatisk fredete kulturminnene, kan dette kun fremskaffes ved registreringer langs reguleringssonene. Slike registreringer må gjøres ved så lav vannstand som mulig. Ved revideringen av konsesjonen for både Numedalsvassdraget og Mårvassdraget, har det blitt stående i konsesjonsbestemmelsene at slike registreringer skal gjennomføres i den tiden magasinene likevel er nedtappet.

Kulturavdelingen mener at en liknende bestemmelse også må være med i den nye konsesjonen for Holsvassdraget. I revisjonsdokumentet fra Oslo Energi Produksjon blir det påpekt at en nedtapping av langtidsmagasinet Strandevatn i forbindelse med kulturminneregistrering vil bli svært kostbart. Vi vil likevel peke på at Strandevatn har en oppdemning på hele 28 meter, noe som tilsier at store arealer med potensiale for kulturminner ligger under vann. Siden Strandevatn er det eneste magasinet som blir nevnt i denne forbindelse i revisjonsdokumentet, bør det bety at det vil være enklere med en tilpasset nedtapping/forsinket oppfylling av de andre regulerte vannene. Det blir for eksempel nevnt at Varaldsetvatn er et lite magasin som av den grunn svinger en del gjennom sommeren. Kulturminnevernet har dårlige erfaringer med magasin hvor nivået stadig endres, og hvor det også i perioder blir "sjokktappet". Ikke minst gjelder dette Halnefjorden på Hardangervidda, hvor sjokktappingen har ført til at flere steinalder-lokaliteter som ligger langs fjorden mer eller mindre har forsvunnet.

Konsesjonæren må utarbeide en strategiplan i samarbeid med kulturavdelingen i Buskerud fylkeskommune for hvordan og når ulik oppfylling/nedtapping av magasinene gir muligheter for arkeologiske registreringer så nær opprinnelig strandlinje som mulig i alle de regulerte vannene. De

Vår dato
03.12.2001Vår referanse
01/00662-4

arkeologiske registreringene og undersøkelsene må selvsagt gå over flere år, men må gjennomføres så fort som mulig. Kulturminneundersøkelsene skal være gjennomført innen 10 år. Dersom arbeidet ikke er gjort innen 10 år, må konsesjonær søke om forlenget frist for gjennomføringen av kulturminneundersøkelsene.

Vilkår

Buskerud fylkeskommune, kulturavdelingen, krever på bakgrunn av det ovenstående at følgende vilkår blir lagt inn i konsesjonsbestemmelsene:

"Konsesjonæren plikter snarest og innen 10 år å oppfylle kulturminnelovens §8 og §9 i områder som berøres av reguleringen, og plikter etter §10 i samme lov å bekoste arbeidet. Konsesjonæren må sørge for nedtapping av magasinene som gjør det mulig å oppfylle kulturminneloven §§8 og 9 i løpet av 10 år. Konsesjonæren plikter også, i samarbeid med kulturminnemyndighetene, umiddelbart å utarbeide en strategiplan for gjennomføringen av de arkeologiske registreringene og undersøkelsene. Dersom de nødvendige arkeologiske registreringer og undersøkelser ikke blir gjennomført i løpet av 10 år, må konsesjonær i god tid før tidsfristens utløp søke kulturvernmyndighetene om forlenget frist for gjennomføringen".

Med hilsen

Åse Klundelien e f
fylkeskultursjef

Lars Groseth
arkeolog

Vedlegg:

1 3 kartvedlegg

Kopi med vedlegg til:

E-CO Vannkraft as	Postboks 2481 Solli, 0202 OSLO
Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604, 3007 DRAMMEN
Hol kommune	3576 HOL
Riksantikvaren	Postboks 8196-Dep, 0034 OSLO
Universitetet i Oslo UKM	Pb 6762 St. Olavs plass, 0164 OSLO
Ål kommune	Postboks 14, 3571 ÅL
Regionalavdelingen, her	

1:50 000

STATENS
KARTVERK

HALLINGSKARVET

HOL

BUSKERUD FYLKE

IJUNGSDALEN 8 KM

34

35

36

37

38

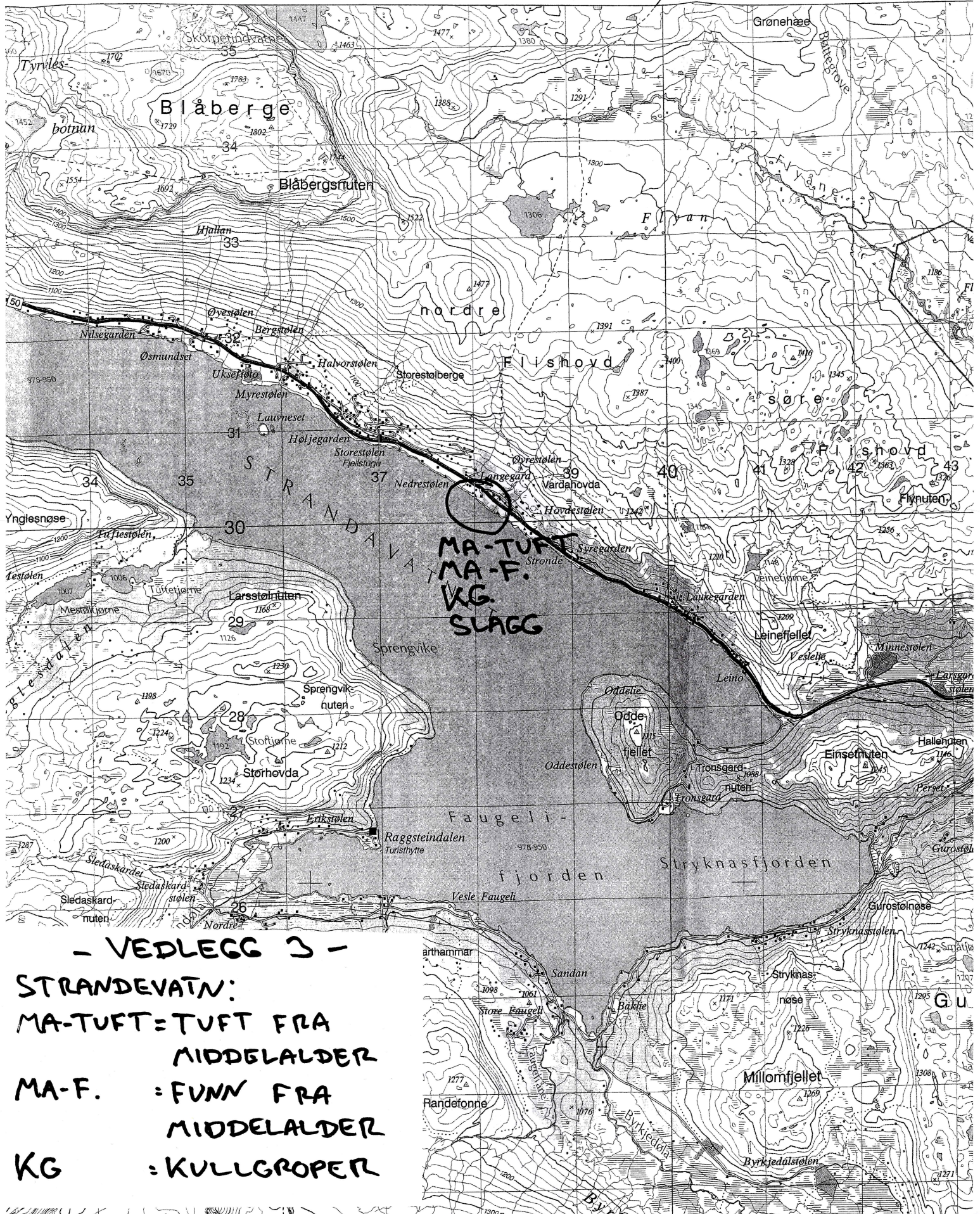
39

40

41

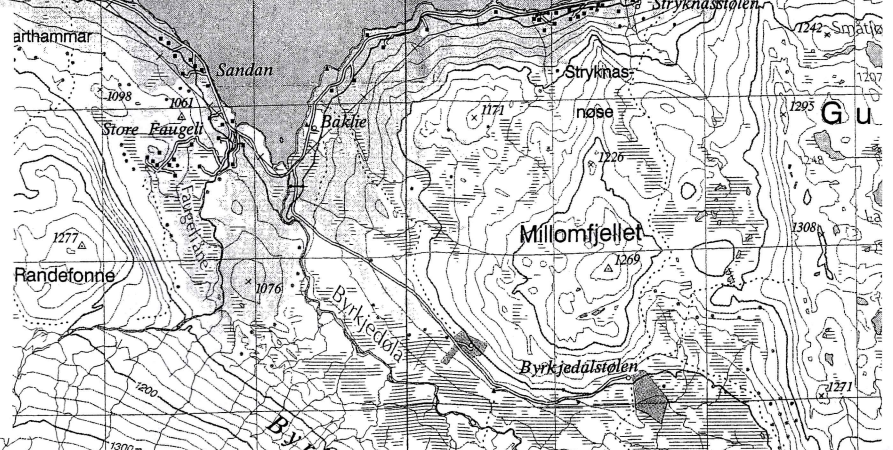
42

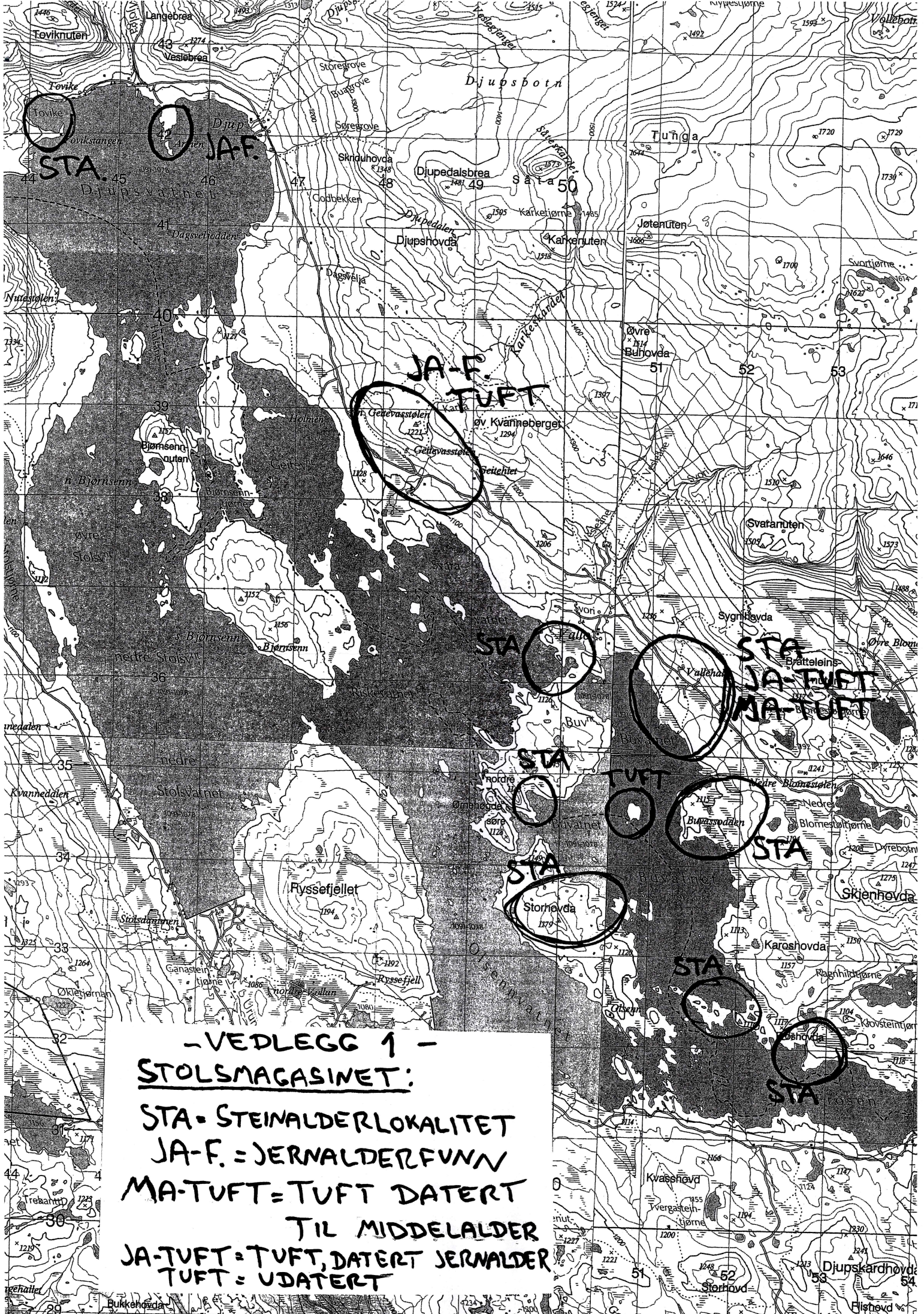
43

- VEDLEGG 3 -

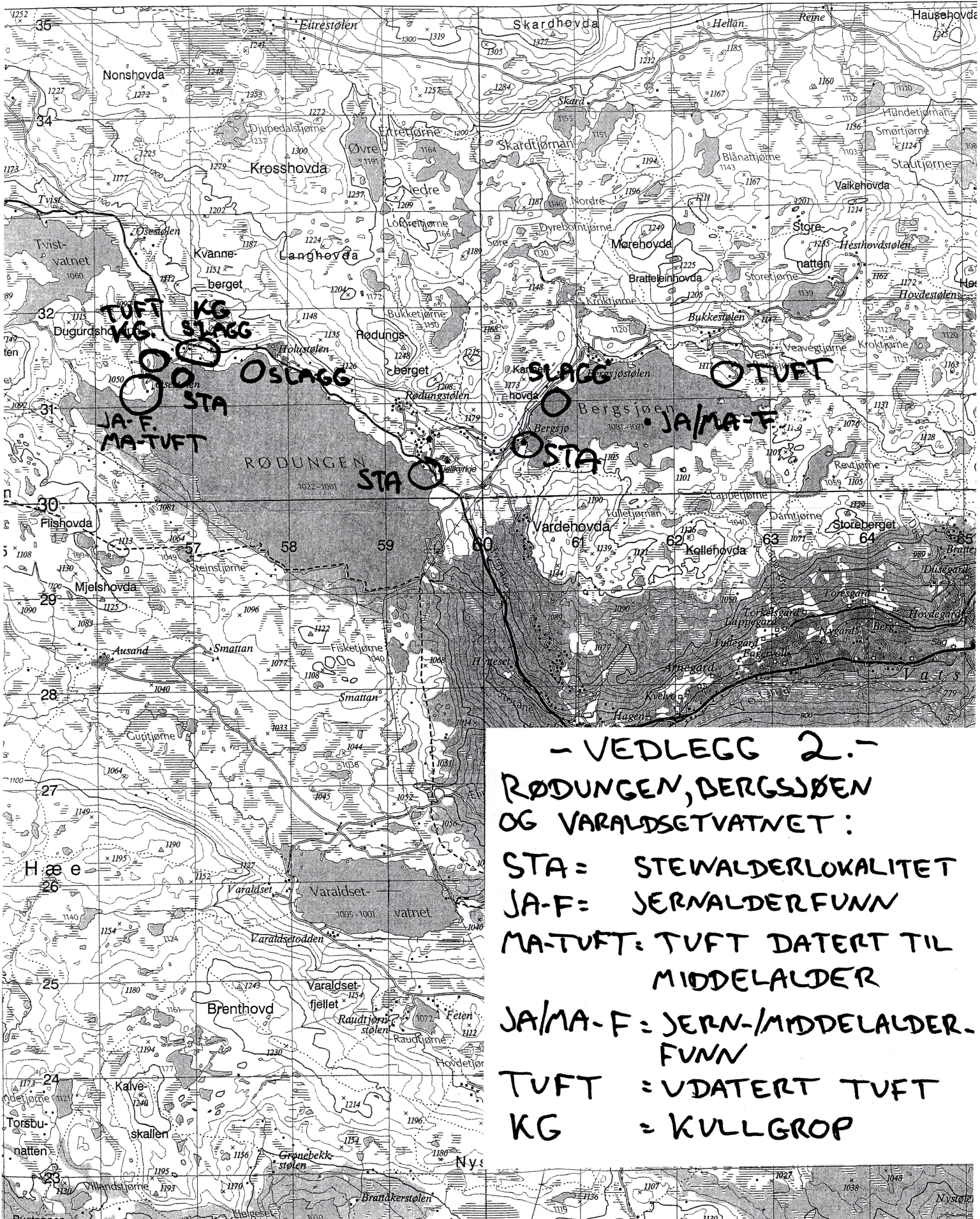
STRANDEVATN:
MA-TUFT = TUFT FRA
MIDDELALDER
MA-F. = FUNN FRA
MIDDELALDER
KG = KULLGROPER

**- VEDLEGG 1 -
STOLSMAGASINET:**

- STA = STEINALDERLOKALITET
- JA-F. = JERNALDERFUNN
- MA-TUFT = TUFT DATERT TIL MIDDELALDER
- JA-TUFT = TUFT, DATERT JERNALDER
- TUFT = UDATERT

- VEDLEGG 2. -
 RØDUNGEN, BERGSJØEN
 OG VARALDSETVATNET:
 STA = STEWALDERLOKALITET
 JA-F = JERNALDERFUNN
 MA-TUFT = TUFT DATERT TIL
 MIDDELALDER
 JA/MA-F = JERN-/MIDDELALDER-
 FUNN
 TUFT = UDATERT TUFT
 KG = KULLGROP